

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Юридичний факультет
Кафедра цивільно-правових дисциплін

СИЛАБУС
нормативного освітнього компонента

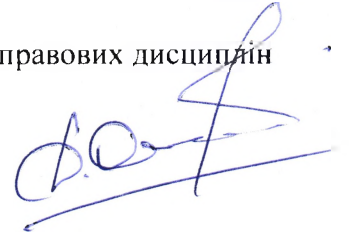
Юридичні інновації

підготовки магістра
спеціальності 081 Право
освітньо-професійної програми Право

Луцьк – 2023

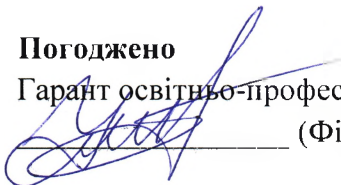
Силабус нормативного освітнього компонента «Юридичні інновації» підготовки магістра, галузі знань 08 Право, спеціальності 081 Право, за освітньо-професійною програмою Право

Розробник: Спесівцев Д. С. к.ю.н., старший викладач кафедри цивільно-правових дисциплін

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми:

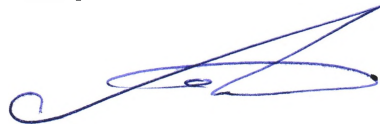

(Фідря Ю. О.)

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри цивільно-правових дисциплін

протокол № 13 від 30 червня 2023 р.

Завідувач кафедри:

проф. А. В. Духневич

I. Опис освітнього компонента

Денна (очна) форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Денна (очна) форма навчання	Галузь знань: 08 Право	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90 / 3	Спеціальність: 081 Право	Рік навчання 1-й
		Семестр 1-ий
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма Право	Лекції 16 год.
		Практичні (семінарські) 26 год.
		Самостійна робота 42 год.
		Консультації 6 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання - українська		

Заочна форма навчання

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна програма, освітній рівень	Характеристика освітнього компонента
Заочна форма навчання	Галузь знань: 08 Право	Нормативний
Кількість годин/кредитів 90 / 3	Спеціальність: 081 Право	Рік навчання 1-й
		Семестр 2-ий
ІНДЗ: немає	Освітньо-професійна програма Право	Лекції 8 год.
		Практичні (семінарські) 10 год.
		Самостійна робота 60 год.
		Консультації 12 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання - українська		

II. Інформація про викладача

Спесівцев Денис Сергійович
к.ю.н.
старший викладач
+380-50-105-1142
spesivtsev777@gmail.com
заняття: <http://94.130.69.82/cgi-bin/timetable.cgi>

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація освітнього компонента

Сучасний світ неможливо уявити без використання новітніх інформаційних технологій. Вони проникли у кожен сферу суспільного життя: побут, промислове виробництво, логістика, приватні і державні послуги, розваги тощо. Їх зручність та ефективність отримали підтвердження у ході десятиліть використання й еволюції і, слід припустити, що в умоглядному майбутньому використання здобутків технологічного процесу буде лише розширюватись.

За таких умов об'єктивне право не може стояти осторонь відповідного процесу й ігнорувати його вплив на суспільство, адже крім того, що юридична сфера також стає одним із об'єктів активного проникнення новітніх технологій, саме право покликано упорядковувати суспільні відносини для забезпечення потреб та інтересів їх учасників й обмежувати негативні прояви, які деструктивно впливають на юридичні можливості відповідних суб'єктів, забезпечені суб'єктивними правами і свободами. У зв'язку з цим у сучасних умовах норми права покликані, з одного боку, забезпечити ефективне використання новітніх технологій у практиці правореалізації і правозастосування, а з іншого боку – запропонувати потенційним учасникам правовідносин ті моделі поведінки, які, ураховуючи сучасні технологічні досягнення, найбільше відповідають їх інтересам, зокрема шляхом створення умов для оперативного і ефективного задоволення своїх потреб.

Ураховуючи зазначене вище, освітній компонент «Юридичні інновації» покликаний сформулювати у здобувача освіти необхідні знання щодо правової природи інновацій, а також юридичного аспекту їх використання у сучасних правовідносинах й в умовах вектору подальшого розвитку суспільства.

2. Пререквізитами для освітнього компонента «Юридичні інновації» виступає освітній компонент «Теорія права», що забезпечує отримання здобувачами освіти базових знань стосовно основних юридичних конструкцій, феноменів та процесів. Також в якості пререквізитів для пропонованого освітнього компонента виступають такі освітні компоненти як «Цивільне право», «Трудове право», «Цивільне процесуальне право», «Адміністративне право», «Кримінальне процесуальне право», «Криміналістика».

Постреквізитами освітнього компонента «Юридичні інновації» можуть виступати освітні компоненти, які пропонують знання щодо окремих проблем юридичного забезпечення розробки і використання інноваційних технологій, у тому числі їх впровадження у нормотворчий процес, практику правореалізації, правозастосування та у процес наукових юридичних досліджень.

3. Мета і завдання освітнього компонента

Мета освітнього компонента полягає у забезпеченні засвоєння здобувачами освіти знань щодо правової природи юридичних інновацій, правового забезпечення використання сучасних інформаційних технологій у ході динаміки суспільних відносин, а також нормотворчому процесі, практиці правореалізації, правозастосування й під час проведення наукових юридичних досліджень.

Поставлена мета обумовлює такі *основні завдання*:

- охарактеризувати правову природу юридичних інновацій і визначити їх види;
- встановити особливості юридичного забезпечення діджиталізації даних і їх використання у нормотворчому процесі, практиці правореалізації і правозастосування;
- охарактеризувати специфіку інновацій у сфері надання державних послуг і державного контролю;
- визначити основні тенденції розвитку юридичних інновацій у сфері правоохоронної діяльності і оборони;
- окреслити особливості концепції електронного суду і результати її впровадження в Україні;
- проаналізувати концептуальні юридичні проблеми використання штучного інтелекту у сферах життєдіяльності людини.

Досягненню окреслених завдань сприяє використання в освітньому процесі таких сервісів як Google Classroom, Google Drive, Google Calendar, Google Forms, Google MEET, Zoom, Miro програмного забезпечення Bandicam, а також звернення у ході вивчення навчального матеріалу до таких платформ і сервісів як: Дія: державні послуги онлайн. Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів, Опендатабот, Youcontrol, SmartDoc, Єдиний державний реєстр судових рішень та ін.

4. Результати навчання (Компетентності)

Засвоєння освітнього компонента передбачає здобуття здобувачем освіти таких *загальних компетентностей*:

- ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.
- ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- ЗК4. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.
- ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).
- ЗК8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).
- ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.
- ЗК10. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

Засвоєння освітнього компонента передбачає здобуття здобувачем освіти таких *спеціальних (фахових, предметних) компетентностей*:

СК3. Здатність аналізувати та оцінювати вплив Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, а також практики Європейського суду з прав людини на розвиток правової системи та правозастосування в Україні.

СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.

СК9. Здатність застосовувати міждисциплінарний підхід в оцінці правових явищ та правозастосовній діяльності.

СК13. Здатність доносити до фахівців і нефахівців у сфері права інформацію, ідеї, зміст проблем та характер оптимальних рішень з належною аргументацією.

СК15. Здатність самостійно готувати проекти актів правозастосування, враховуючи вимоги щодо їх законності, обґрунтованості та вмотивованості.

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання:

РН 2. Співвідносити сучасну систему цивілізаційних цінностей з правовими цінностями, принципами та професійними етичними стандартами.

РН 3. Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.

РН 4. Здійснювати презентацію свого дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.

РН 6. Обґрунтовано формулювати свою правову позицію, вміти опонувати, оцінювати докази та наводити переконливі аргументи.

РН 7. Дискутувати зі складних правових проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

РН 8. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

РН 9. Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.

РН 11. Використовувати передові знання і методики у процесі правотворення та правозастосування інститутів публічного та приватного права і кримінальної юстиції.

РН 15. Мати практичні навички розв'язання проблем, пов'язаних з реалізацією процесуальних функцій суб'єктів правозастосування.

РН 16. Брати продуктивну участь у розробці проектів нормативно-правових актів, обґрунтовувати суспільну обумовленість їх прийняття, прогнозувати результати їх впливу на відповідні суспільні відносини.

4. Структура освітнього компонента

Денна (очна) форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Кон с.	*Форма контролю/ Бали
Тема 1. Поняття і види юридичних інновацій. Юридичні інновації як сфера знань.	17	4	4	8	1	Д+НДПП 20
Тема 2. Діджиталізація даних	21	4	6	10	1	Д + ПДІСЮА+ НДПП 20

Тема 3. Юридичні інновації у сфері державних сервісів, правоохоронній діяльності та обороні	20	4	6	8	2	Д+НДПП 20
Тема 4. Доступність правосуддя та юридичні інновації	15	2	4	8	1	Д+НДПП 20
Тема 5. Штучний інтелект: концептуальні юридичні проблеми	17	2	6	8	1	Д+НДПП 20
Всього годин / Балів	90	16	26	42	6	100

Заочна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ.	Сам. роб.	Конс.	*Форма контролю/ Бали
Тема 1. Поняття і види юридичних інновацій. Юридичні інновації як сфера знань.	18	2	2	10	4	Д+НДПП 20
Тема 2. Діджиталізація даних	18	2	2	12	2	Д+НДПП 20
Тема 3. Юридичні інновації у сфері державних сервісів, правоохоронній діяльності та обороні	18	2	2	12	2	Д+НДПП 20
Тема 4. Доступність правосуддя та юридичні інновації	22		2	18	2	Д+НДПП 20
Тема 5. Штучний інтелект: концептуальні юридичні проблеми	14	2	2	8	2	Д+НДПП 20
Всього годин / Балів	90	8	10	60	12	100

Методи контролю: Д – доповідь з актуальної проблеми, НДПП – наукова дискусія стосовно проблемного питання, ПДІСЮА – пошук даних в інформаційних системах і їх юридичний аналіз.

5. Завдання для самостійного опрацювання

Питання, що виносяться на самостійне опрацювання здобувачем вищої освіти, рівно як ті, що опрацьовуються аудиторно, включаються у завдання до практичних занять та до підсумкового контролю, у зв'язку з чим оцінюються у межах відповідних форм поточного і підсумкового контролю.

Денна (очна) форма навчання

За темою 1 (8 годин)

Основні напрямки інноваційного розвитку у праві
Способи впровадження юридичних інновацій у практику

За темою 2 (10 годин)

Державні реєстри у сфері бізнесу
Державні реєстри у сфері обороту рухомих речей

За темою 3 (8 годин)

Дія: портал і застосунок
Автоматизовані системи фіксації порушень

За темою 4 (8 годин)

Електронні докази

Єдиний державний реєстр судових рішень

За темою 5 (8 годин)

Правова природа штучного інтелекту

Проблеми юридичної відповідальності штучного інтелекту

Заочна форма навчання

За темою 1 (10 годин)

Способи впровадження юридичних інновацій у практику

Вплив інновацій на суспільні відносини

За темою 2 (12 годин)

Державні реєстри у сфері бізнесу

Державні реєстри у сфері обороту рухомих речей

Державні реєстри юридично важливих відомостей у сфері зобов'язальних відносин

За темою 3 (12 годин)

Інновації у сфері оборони

Дія: портал і застосунок

За темою 4 (18 годин)

Концепція електронного суду: сучасні наукові і практичні підходи

Алгоритмічне правосуддя

Онлайн вирішення спорів

Електронний суд в Україні

Автоматизована система документообігу суду

Електронні докази

Єдиний державний реєстр судових рішень

За темою 5 (8 годин)

Правова природа штучного інтелекту

Проблеми юридичної відповідальності штучного інтелекту

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо здобувача освіти

Формуючи лекційний матеріал і практичні завдання, НПП створює умови для найбільш ефективного засвоєння здобувачем освіти знань в рамках пропонованого освітнього компонента. Досягненню відповідної мети слугує, зокрема визначення тих питань, що за рівнем складності можуть бути вивчені здобувачем освіти в рамках самопідготовки.

При цьому в ході викладення освітнього компонента НПП використовує сучасні наукові методи, спрямовані в тому числі на розвиток у здобувачів освіти критичного мислення і

вміння самостійно аналізувати обставини правової реальності та давати їм оцінку з точки зору положень чинного законодавства України і норм міжнародного права.

Творче мислення і власні висновки або спостереження, що підтверджуються аргументацією, знаходять підтримку у НПП і заохочуються шляхом оцінювання.

Відвідування лекційних і практичних занять здобувачем освіти покликане забезпечити отримання ним концентрованих знань, що досягається у тому числі безпосередньою участю в обговоренні відповідної тематики, а також зверненням до НПП із запитаннями з метою конкретизації тих чи інших аспектів предмету розгляду. Поряд із цим, для забезпечення освітнього компонента НПП використовує сучасні технології, зокрема хмарні сервіси і освітні платформи, чим створює можливості для самостійного ефективного засвоєння здобувачем освіти пропонованого матеріалу у межах елементів структури освітнього компонента. У зв'язку з цим, якщо інше не встановлено положеннями нормативно-правових документів Університету, здобувач освіти, який пропустив лекційне або практичне заняття, може самостійно опрацювати відповідний матеріал і пройти контроль знань з використанням відповідних електронних сервісів або ж пройти контроль знань на одному з практичних аудиторних занять. Також у разі необхідності здобувач освіти може відвідати консультацію з конкретної теми для заповнення прогалін у знаннях.

Розподіл балів відповідно до видів завдань у межах тем

Денна (очна) форма навчання			Заочна форма навчання		
№ теми	Вид завдання	Кількість балів	№ теми	Вид завдання	Кількість балів
1	Д	10	1	Д	10
	НДПП 1	5		НДПП	10
	НДПП 2	5			
2	Д	10	2	Д	10
	НДПП	5		ПДІСЮА	10
	ПДІСЮА	5			
3	Д	10	3	Д	10
	НДПП 1	5		НДПП	10
	НДПП 2	5			
4	Д	10	4	Д	10
	НДПП 1	5		НДПП	10
	НДПП 2	5			
5	Д	10	5	Д	10
	НДПП 1	5		НДПП	10
	НДПП 2	5			

Д – доповідь з актуальної проблеми, НДПП (1, 2 ...) – наукова дискусія стосовно проблемного питання № 1, № 2 тощо, ПДІСЮА – пошук даних в інформаційних системах і їх юридичний аналіз.

У випадку настання непередбачуваних обставин або виникнення потенційної загрози для учасників освітнього процесу у зв'язку з військовим станом, епідеміями, епізоотіями чи іншими обставинами і запровадження у зв'язку з цим обмежень, пов'язаних з проведенням

аудиторних занять, за умови продовження освітнього процесу з використанням засобів синхронного, асинхронного чи синхронно-асинхронного навчання за допомогою електронних сервісів та платформ, перерозподіл балів за темою практичного заняття може бути здійснений без внесення змін до цього силабусу, з урахуванням доцільності відмови від окремих форм контролю, наприклад, усного опитування.

У випадку, якщо за станом здоров'я, у силу фізіологічних особливостей чи інших обставин здобувач освіти не здатен виконати завдання у формі обговорення питань плану чи інші завдання, які передбачають використання вербальних навичок, перерозподіл балів за практичні завдання з відповідних тем для конкретного здобувача вищої освіти може бути здійснений лише у межах завдань, які не передбачають застосування відповідних навичок, якщо інше не встановлено нормативними положеннями законодавства України та актів Університету.

Види завдань і критерії поточного оцінювання

1. Доповідь з актуальної проблеми.

Цей вид завдання передбачає підготовку здобувачем освіти короткої усної доповіді до 10 хвилин щодо проблемного питання відповідної теми освітнього компонента. Тема доповіді формується здобувачем самостійно за погодженням з науково-педагогічним працівником або обирається з-поміж списку пропонованих тем. За результатами доповіді проводиться обговорення представлених проблем.

Оцінювання.

1-2 бали – підготовка доповіді з питання, яке не має характеру проблемного або не стосується відповідної теми освітнього компонента;

3-4 бали – доповідь підготовлена щодо актуальної проблеми, проте відображає переважно загальновідомі факти або загальні положення проблеми без звернення до її специфічних сторін, не демонструє звернення автора до важливих джерел літератури питання або не містить умовиводів автора;

5-6 балів – доповідь підготовлена щодо актуальної проблеми, проте не враховує усіх її аспектів, хоча при цьому демонструє звернення автора до важливих джерел літератури питання. Також на таку оцінку заслуговує доповідь, яка не містить умовиводів автора;

7-8 балів – чітка і змістовна доповідь, що розкриває сутність піднятої проблеми, демонструє звернення автора до важливих джерел літератури питання, проте не відображає власну позицію здобувача освіти щодо піднятого питання або містить неточності, які впливають на якість його розкриття або не завершується умовиводами щодо розв'язання проблеми;

9-10 балів – чітка і змістовна доповідь, що розкриває сутність піднятої проблеми окреслює можливі варіанти розв'язання, демонструє звернення автора до важливих джерел літератури питання і містить обґрунтовані умовиводи здобувача освіти.

2. Наукова дискусія стосовно проблемного питання.

Цей вид завдання полягає у пропозиції здобувачам освіти застосувати існуючі знання та/або результати ознайомлення з новими теоретичними і нормативно-правовими положеннями стосовно актуальної теоретичної або практичної юридичної проблеми.

Таке питання, як правило, не має єдиного правильного вирішення, щодо нього існують альтернативні наукові позиції і воно становить предмет наукової дискусії.

Відповідне завдання спрямовується на стимулювання здобувача вищої юридичної освіти до ознайомлення з відповідними теоретичними (у першу чергу науковими), а також нормативно-правовими положеннями стосовно відповідної проблеми, й критичного їх осмислення для формування власної обґрунтованої думки стосовно неї.

У зв'язку з цим у межах аудиторних занять таке завдання передбачає проведення дискусії між здобувачами вищої юридичної освіти за чіткого модерування науково-педагогічним працівником і з обов'язковим підведенням підсумку останнім шляхом узагальнення існуючих підходів щодо вирішення відповідної проблеми у тому числі тих, що не були висвітлені здобувачами під час заняття.

Оцінювання.

Оцінюванню за відповідним завданням підлягає не результат, а спосіб вирішення завдання, зокрема коло охоплених аналізом обставин, глибина думки, що базується у тому числі на опрацюванні літератури питання, аргументованість положень, правильність застосування критичного методу тощо.

1 бал (для денної форми навчання) (1-2 бали для заочної форми навчання, а також для доповіді на денній формі навчання з теми № 2) – висловлення здобувачем освіти поодиноких загальновідомих обставин стосовно предмета дискусії, відсутність зауважень або додаткових аргументів до альтернативних позицій, висловлюваних іншими здобувачами;

2 бали (для денної форми навчання) (3-4 бали для заочної форми навчання, а також для доповіді на денній формі навчання з теми № 2) – висловлення здобувачем освіти поодиноких загальновідомих обставин стосовно предмета дискусії, висловлення зауважень або додаткових аргументів до альтернативних позицій, висловлюваних іншими здобувачами, які, однак, ґрунтуються на загальновідомих положеннях проблеми;

3 бали (для денної форми навчання) (5-6 балів для заочної форми навчання, а також для доповіді на денній формі навчання з теми № 2) – висловлення здобувачем освіти власної цілісно сформованої позиції щодо предмету дискусії, яка ґрунтується на осмисленні відповідного питання, критика альтернативних положень, яка однак, не супроводжується наведенням додаткових аргументів на користь власної позиції у силу недостатнього опрацювання літератури питання. Упущення важливих аспектів піднятої проблеми;

4 бали (для денної форми навчання) (7-8 балів для заочної форми навчання, а також для доповіді на денній формі навчання з теми № 2) – висловлення чітких аргументованих положень щодо предмету дискусії, вміння знаходити слабкі сторони аргументів інших учасників дискусії і наводити додаткові аргументи на підтвердження своєї позиції, однак упущення важливих аспектів піднятої проблеми, що відображається на рівні обґрунтування теоретичних положень.

5 балів (для денної форми навчання) (9-10 балів для заочної форми навчання, а також для доповіді на денній формі навчання з теми № 2) – активна участь у дискусії, висловлення чітких аргументованих положень щодо предмету дискусії, вміння знаходити слабкі сторони аргументів інших учасників дискусії і наводити додаткові аргументи на підтвердження своєї позиції, вміння визнавати слабкі сторони своєї позиції і формування у зв'язку з цим системних знань і більш твердих переконань стосовно предмету дискусії

3. Пошук даних в інформаційних системах і їх юридичний аналіз.

Завдання передбачає здійснення здобувачем освіти відповідно до поставлених умов пошуку інформації у визначених інформаційних базах даних (зокрема інформаційно-аналітичній системі «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості», Єдиному реєстрі спеціальних бланків нотаріальних документів, Єдиному реєстрі нотаріусів тощо) з можливим її юридичним аналізом за визначеними критеріями, якщо його проведення передбачено конкретним завданням.

Оцінювання.

Якщо поточний контроль передбачає декілька завдань цього типу, бали, визначені на цей вид завдання у цілому, розподіляються між усіма завданням цього виду.

Оцінка щодо кожного завдання цього виду структурується на два рівні:

0 балів – завдання виконано з помилками, які завадили отримати необхідну інформацію, або здобувач освіти не здійснив юридичний аналіз відповідної інформації відповідно до умов завдання, якщо вони цього вимагали;

10 балів – завдання виконано повністю.

Політика щодо академічної доброчесності

Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну педагогічну (науково-педагогічну, творчу) діяльність;
- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);
- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушенням академічної доброчесності вважається:

академічний плагіат - оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

самоплагіат - оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

фабрикація - вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

фальсифікація - свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

списування - виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

обман - надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

хабарництво - надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

необ'єктивне оцінювання - свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання;

вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

Основні засади дотримання академічної доброчесності визначено у Положенні про систему запобігання та виявлення академічного плагіату у науково-дослідній діяльності здобувачів вищої освіти і науково-педагогічних працівників Волинського національного університету імені Лесі Українки http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2022/11/polozhennya_antyplagiat.pdf, а також у Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки <http://ra.vnu.edu.ua/wp-content/uploads/2023/06/Kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>

Політика щодо дедлайнів та перескладання

Поточний контроль за темами освітнього компонента здійснюється в рамках практичних занять, що проводяться згідно з розкладом.

Здобувач освіти має право повторно скласти поточний контроль за темою лише один раз.

Якщо тема передбачає надання здобувачем освіти усної відповіді щодо питань плану теми, а також вирішення юридичної задачі, здобувач освіти має право повторно скласти ту частину (ті частини) завдань, за які ним одержані бали нижче максимальних.

В залік іде найбільший результат, одержаний здобувачем освіти за результатами складання відповідної частини завдань або їх повторного складання.

Здобувач освіти має право повторно скласти поточний контроль за темою шляхом виконання комплексного завдання у формі есе.

Комплексне завдання у формі есе передбачає вивчення здобувачем освіти відповідного питання плану за темою в контексті сучасних наукових юридичних розробок.

Есе повинно містити такі елементи: титульний аркуш із зазначенням відомостей про автора та теми; зміст (за необхідності), в якому викладається структура есе з наведенням сторінок розміщення його окремих частин; вступ (обсягом в 5 – 10 речень) в якому міститься обґрунтування актуальності питання і його постановка; основна частина обсягом 5 – 10 сторінок А4 (шрифт Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал 1,5, усі поля – 2 см) в якій наводяться думки автора щодо порушеного питання та їх аргументація; список використаних джерел (мінімум 5 праць наукового характеру), оформлений у відповідності з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Комунікація

Для оперативної комунікації здобувачів освіти з науково-педагогічним працівником стосовно освітнього компонента, обміну інформацією щодо організації освітнього процесу, а також отримання здобувачами освіти інформації стосовно поточних питань, науково-педагогічний працівник створює тематичну групу (спільноту, канал тощо) у погодженому зі здобувачами вищої освіти на першому занятті месенджері (Viber, WhatsApp, Telegram тощо) або соціальній мережі.

Для обміну інформацією також можуть використовуватись платформи Google Classroom, Moodle тощо, якщо їх використання не суперечить положенням нормативно-правових актів Університету.

Індивідуальні консультації щодо питань у мажах тем освітнього компонента надаються науково-педагогічним працівником згідно з графіком консультацій на кафедрі, у телефонному режимі (у час, погоджений науково-педагогічним працівником), у формі відповіді на письмовий запит, надісланий на електронну скриньку або через месенджер.

V. Підсумковий контроль

Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що полягає в оцінці засвоєння здобувачем освіти навчального матеріалу з освітнього компонента на підставі результатів виконання всіх видів запланованої навчальної роботи протягом семестру: аудиторної роботи під час лекційних, практичних (семінарських, індивідуальних), самостійної роботи.

Модульні контрольні роботи не плануються, не проводяться.

Залік НПП виставляє за результатами поточної роботи за умови, що здобувач освіти виконав ті види навчальної роботи, які визначено силабусом освітнього компонента. Мінімальна позитивна кількість балів – 60.

У випадку, якщо здобувач освіти не відвідував окремі аудиторні заняття (з поважних причин), на консультаціях він має право відпрацювати пропущені заняття та добрати ту кількість балів, яку було визначено на пропущені теми. У дату складання заліку викладач записує у відомість суму поточних балів, які здобувач освіти набрав під час поточної роботи (шкала від 0 до 100 балів).

У випадку, якщо здобувач освіти набрав менше ніж 60 балів, він складає залік під час ліквідації академічної заборгованості шляхом виконання комплексного контрольного завдання у формі тестів. У цьому випадку бали, набрані під час поточного оцінювання, анулюються. Максимальна кількість балів під час ліквідації академічної заборгованості з заліку – 100.

Повторне складання заліку з освітнього компоненту допускається не більше як два рази: один раз – викладачеві, другий – комісії, яку створює декан факультету.

Залік відбувається в період заліково-екзаменаційної сесії, передбаченої навчальним планом, згідно із затвердженим графіком освітнього процесу і розкладом.

Питання, що виносяться на залік

1. Поняття юридичних інновацій
2. Види юридичних інновацій
3. Юридичні інновації як сфера знань
4. Функції юридичних інновацій у механізмі правового регулювання суспільних відносин
5. Вплив інновацій на правове регулювання суспільних відносин
6. Основні напрямки інноваційного розвитку у праві
7. Способи впровадження юридичних інновацій у практику
8. Поняття, переваги і недоліки діджиталізації даних
9. Робота юриста з відкритими даними
10. Державний реєстр актів цивільного стану громадян
11. Єдиний державний демографічний реєстр
12. Інформаційно-аналітична система «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості»
13. Єдиний реєстр боржників
14. Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення
15. Реєстр пацієнтів
16. Реєстр медичних записів
17. Реєстр медичних висновків
18. Реєстр декларацій про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу
19. Реєстр суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я
20. Реєстр медичних спеціалістів та Реєстр медичних працівників
21. Реєстр договорів про медичне обслуговування населення
22. Єдина державна інформаційна система трансплантації органів та тканин
23. Державна інформаційна система трансплантації гемопоетичних стовбурових клітин
24. Єдиний державний реєстр юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань
25. Єдиний державний реєстр транспортних засобів
26. Державний реєстр речових прав на нерухоме майно
27. Єдина державна електронна система у сфері будівництва
28. Відкрита юридична наука: основні положення концепції, мета і способи її досягнення
29. Академічна доброчесність в умовах відкритої юридичної науки
30. Напрямки інноваційного розвитку державних сервісів
31. Концепція цифрової держави
32. Електронне урядування в Україні
33. Дія: портал і застосунок
34. Юридичні інновації у правоохоронній діяльності
35. Юридичні інновації у сфері оборони
36. Концепція електронного суду: сучасні наукові і нормативно-правові підходи

37. Алгоритмічне правосуддя
38. Онлайн вирішення спорів
39. Електронний суд в Україні
40. Автоматизована система документообігу суду
41. Електронні докази
42. Єдиний державний реєстр судових рішень
43. Правова природа штучного інтелекту
44. Сучасний досвід і перспективи застосування штучного інтелекту: юридичні аспекти
45. Правове регулювання суспільних відносин з використанням штучного інтелекту
46. Проблеми юридичної відповідальності штучного інтелекту

VI. Шкала оцінювання

Оцінка в балах	Лінгвістична оцінка
90–100	Зараховано
82–89	
75–81	
67–74	
60–66	
1–59	Незараховано (необхідне перескладання)

БАЛИ ЗАРАХУВАННЯ ФОРМАЛЬНОЇ, НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Види наукової та практичної активності здобувача освіти	Кількість балів
Публікація наукової статті в періодичному науковому фаховому виданні	до 20
Публікація тез доповіді у збірнику матеріалів конференції, круглого столу чи іншого наукового заходу	до 10
Виступ із доповіддю на науково-практичній конференції, засіданні круглого столу, симпозиумі тощо	до 10
Участь у Всеукраїнській студентській олімпіаді	до 20
Участь у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт	до 20
Участь у правопросвітницьких заходах	до 5
Проходження курсів, тренінгів, воркшопів та інших видів неформальної освіти в межах тематики освітнього компонента	до 10
Участь в Moot-courts	до 20

Визнання результатів навчання, отриманих у неформальній та/або інформальній освіті, здійснюється на добровільній основі та передбачає підтвердження того, що здобувач досяг результатів навчання, передбачених освітньо-професійною програмою, за якою він навчається. Визнанню можуть підлягати такі результати навчання, отримані в неформальній

освіті, які за тематикою, обсягом вивчення та змістом відповідають як освітньому компоненту в цілому, так і його окремому розділу, темі (темам), індивідуальному завданню тощо, які передбачені програмою (силабусом) навчальної дисципліни (Положення про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті у Волинському національному університеті імені Лесі Українки від 29 червня 2022 року <https://cutt.ly/mwi5lxf8>)

VI. Рекомендована література та Інтернет-ресурси

Основна

1. Конституція України: станом на 01 трав. 2022 р. *Відом. Верхов. Ради України*. 1996. № 30. ст. 141 (зі змінами).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004.
3. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. №№ 40–44. Ст. 356 (із змінами).
4. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 р. № 851-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275 (зі змінами).
5. Про державне регулювання діяльності у сфері трансферу технологій: Закон України від 14.09.2006 р. № 143-V. *Відом. Верхов. Ради України*. 2006. № 45. Ст. 434 (зі змінами).
6. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 р. № 40-IV. *Відом. Верхов. Ради України*. 2002. № 36. Ст. 266 (зі змінами).
7. Про Національну програму інформатизації: Закон України від 01.12.2022 р. № 2807-IX. *Офіц. вісн. України*. 2023. № 2. Ст. 86 (зі змінами).
8. Концепція розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018–2020 роки: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 р. № 67-р. *Офіц. вісн. України*. 2018. № 16. Ст. 560 (зі змінами).
9. Про основні засади розвитку інформаційного суспільства в Україні на 2007-2015 роки: Закон України. *Відом. Верхов. Ради України*. 2007. № 12. Ст. 102.
10. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру актів цивільного стану громадян: постанова Кабінету Міністрів України від 22.08.2007 р. № 1064. *Офіц. вісн. України*. 2007. № 65. Ст. 2516.
11. Про затвердження Порядку ведення Єдиного державного демографічного реєстру та надання з нього інформації, взаємодії між уповноваженими суб'єктами, а також здійснення ідентифікації та верифікації: постанова Кабінету Міністрів України від 18.10.2017 р. № 784. *Офіц. вісн. України*. 2017. № 86. Ст. 2610.
12. Про затвердження Положення про автоматизовану систему виконавчого провадження: наказ Міністерства юстиції України від 05.08.2016 р. № 2432/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.08.2016 р. за № 1126/29256. *Офіц. вісн. України*. 2016. № 64. Ст. 2182.
13. Про затвердження Положення про Єдиний державний реєстр осіб, які вчинили корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення: рішення Національного агентства з питань запобігання корупції від 09.02.2018 р. № 166, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 21.03.2018 р. за № 345/31797. *Офіц. вісн. України*. 2018. № 28. Ст. 1010.
14. Деякі питання електронної системи охорони здоров'я: постанова Кабінету

Міністрів України від 25.04.2018 р. № 411. *Офіц. вісн. України*. 2018. № 46. Ст. 1604.

15. Про затвердження Порядку ведення Реєстру декларацій про вибір лікаря, який надає первинну медичну допомогу, в електронній системі охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 04.01.2023 р. № 16, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 22.02.2023 р. за № 324/39380. *Офіц. вісн. України*. 2023. № 24. Ст. 1377.

16. Про затвердження Порядку ведення Реєстру пацієнтів в електронній системі охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 30.11.2020 № 2755, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 13.01.2021 р. за № 44/35666. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 7. Ст. 369.

17. Деякі питання ведення Реєстру медичних записів, записів про направлення та рецептів в електронній системі охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 28.02.2022 № 587, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 05.03.2020 р. за № 236/34519. *Офіц. вісн. України*. 2020. № 20. Ст. 782.

18. Деякі питання ведення Реєстру медичних висновків в електронній системі охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.09.2020 № 2136, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.09.2020 р. за № 952/35235. *Офіц. вісн. України*. 2020. № 80. Ст. 2600.

19. Про затвердження Порядку ведення Реєстру суб'єктів господарювання у сфері охорони здоров'я в електронній системі охорони здоров'я: наказ Міністерства охорони здоров'я України від 18.10.2021 № 2243, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 20.12.2021 р. за № 1632/37254. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 100, т. 2. Ст. 6634.

20. Про затвердження Положення про Єдину державну інформаційну систему трансплантації органів та тканин: постанова Кабінету Міністрів України від 23.12.2020 р. № 1366. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 4. Ст. 219.

21. Про затвердження Порядку державної реєстрації юридичних осіб, фізичних осіб - підприємців та громадських формувань, що не мають статусу юридичної особи: наказ Міністерства юстиції України від 09.02.2016 р. № 359/5, зареєстрований в Міністерстві юстиції України 09.02.2016 р. за № 200/28330. *Офіц. вісн. України*. 2016. № 10. Ст. 471.

22. Про затвердження Порядку державної реєстрації (перереєстрації), зняття з обліку автомобілів, автобусів, а також самохідних машин, сконструйованих на шасі автомобілів, мотоциклів усіх типів, марок і моделей, причепів, напівпричепів, мотоколясок, інших прирівняних до них транспортних засобів та мопедів : постанова Кабінету Міністрів України від 7 верес. 1998 р. № 1388. *Офіц. вісн. України*. 1998. № 36. Ст. 1327.

23. Порядок ведення Єдиного державного реєстру транспортних засобів: затверджений наказом Міністерства внутрішніх справ України від 06.11.2020 р. № 779, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31.12.2020 р. за № 1337/35620. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 5. Ст. 294.

24. Про затвердження Порядку ведення Державного реєстру речових прав на нерухоме майно: постанова Кабінету Міністрів України від 26.10.2011 р. № 1141. *Офіц. вісн. України*. 2011. № 86. Ст. 3145.

25. Деякі питання забезпечення функціонування Єдиної державної електронної системи у сфері будівництва: постанова Кабінету Міністрів України від 23.06.2021 р. № 681. *Офіц. вісн. України*. 2021. № 55. Ст. 3401.

26. Про функціонування системи фіксації адміністративних правопорушень у сфері

забезпечення безпеки дорожнього руху в автоматичному режимі: постанова Кабінету Міністрів України від 10.11.2017 р. № 833. *Офіц. вісн. України*. 2017. № 92. Ст. 2800.

27. Порядок роботи з технічними засобами відеоконференцз'язку під час судового засідання в адміністративному, цивільному та господарському процесах за участі сторін поза межами приміщення суду: Наказ ДСА України від 08.04.2020 р. № 169. URL: https://dsa.court.gov.ua/dsa/inshe/14/N_169_20

28. Щодо неоднозначної практики застосування судами підсистеми «Електронний суд»: Рішення Ради суддів України від 20.09.2019 р. № 75. URL: https://zib.com.ua/ua/print/139493pro_neodnoznachnosti_zastosuvannya_sudami_sistemi_elektronni.html

29. Про внесення змін до деяких законодавчих актів, спрямованих на забезпечення додаткових соціальних та економічних гарантій у зв'язку з поширенням коронавірусної хвороби (COVID-2019) : Закон України від 30.03.2020 р. № 540-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/540-20#Text>

30. Про забезпечення створення і функціонування Єдиної судової інформаційно-телекомунікаційної системи: Наказ ДСА України від 07.11.2019 року № 1056 URL: https://dsa.court.gov.ua/userfiles/media/media/ЕСІТС_Koncepcia.pdf

Додаткова

31. Clayton E. W., Evans B. J., Hazel J. W., Rothstein M. A. The law of genetic privacy: applications, implications, and limitations. *Journal of Law and the Biosciences*. 2019. Vol. 6. P. 1–36.

32. Flatau L., Reitt M., Duttge G., Lenk C., Zoll B., Poser W., Weber A., Heilbronner U., Rietschel M., Strohmaier J., Kesberg R., Nagel J., Schulze T. G. Genomic information and a person's right not to know: A closer look at variations in hypothetical informational preferences in a German sample. *Plos one*. 2018. Vol. 13, No. 6. P. 1–15.

33. Gabrielli C. L'archiviazione dei dati genetici a fini di giustizia penale: gli interessi in gioco, le prescrizioni europee, le soluzioni adottate dal legislatore italiano. *Rev. Bras. de Direito Processual Penal*. 2019. Vol. 5, No. 3. P. 1385–1420.

34. Hawkins N., Hughes-Davies T. Striking a balance: resolving conflicts between the duty of confidentiality and duties to third parties in genetics. *Legal Studies*. 2018. Vol. 38. 645–665.

35. Man who had transplant finds out months later his DNA has changed to that of donor 5,000 miles away. URL: <https://www.independent.co.uk/news/world/americas/dna-bone-marrow-transplant-man-chimera-chris-long-forensic-science-police-a9238636.html>.

36. Middleton A., Patch C., Roberts J., Milne R., Costa A., Robarts L., Atitornu J. Professional duties are now considered legal duties of care within genomic medicine. *European Journal of Human Genetics*. 2020. Vol. 28, P. 1301–1304.

37. Sandberg H. What is Legal Innovation? *University of Illinois Law Review online*. 2021. Vol. 63. P. 63–76. URL: <https://illinoislawrev.web.illinois.edu/wp-content/uploads/2021/03/Sandberg.pdf> (access date: 29.03.2023).

38. Thaldar D. W., Townsend B. Genomic research and privacy: A response to Staunton et al. *Medicine and the Law*. 2020. Vol. 110. No. 3. P. 172–174.

39. Wolf L. E., Hammack C. M., Brown E. F., Brelsford K. M., Beskow L. M. Protecting Participants in Genomic Research: Understanding the “Web of Protections” Afforded by Federal and State Law. *The Journal of Law, Medicine & Ethics*. 2020. Vol. 48. P. 126–141.

40. Андрощук Г. Тенденції розвитку технологій штучного інтелекту: економіко-

- правовий аспект. *Теорія і практика інтелект. власності*. 2019. № 3. С. 84–101.
41. Берназюк О. Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 6. С. 326–329.
42. Бугера О. І. Використання штучного інтелекту для запобігання злочинності. *Вчені записки Таврійськ. нац. ун-ту імені В. І. Вернадського. Серія: юридичні науки*. 2021. Т. 32 (71), № 6. С. 82–86.
43. Гбур З. В. Можливість адаптації ізраїльського досвіду використання штучного інтелекту у бойових діях на сході. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 12. С. 54–61.
44. Гончарова А. Штучний інтелект як суб'єкт цивільного права. *Knowledge, Education, Law, Management*. 2020. № 3 (31), Vol. 1. P. 153–159.
45. Дрозд О. Ю. Цивільно-правове регулювання штучного інтелекту. Новітні досягнення та вектори розвитку сучасної юриспруденції: колективна монографія / За заг. ред. Т. О. Коломоєць. Львів-Торунь : Ліга-Прес, 2021. С. 474–489.
46. Дубина М., Козлянченко О. Концептуальні аспекти дослідження сутності діджиталізації та її ролі в розвитку сучасного суспільства. *Проблеми і перспективи економіки та управління*. 2019. № 3 (19). С. 21–32.
47. Духневич А. В., Спасівцев Д. С. «Юридичні інновації» як освітній компонент (навчальна дисципліна). *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2023. № 4. С. 156–160. URL: http://lsej.org.ua/4_2023/37.pdf
48. Єфремова К. В. Особливості застосування штучного інтелекту у сфері фінансових послуг: досвід ЄС. *Право та інноваційне суспільство*. 2020. № 1 (14). С. 66–71.
49. Єфремова К. В. Теоретичні підходи до регулювання штучного інтелекту в ЄС: досвід для України. *Право та інновації*. 2020. № 4 (32). С. 80–85.
50. Залевський С. В. Правосуб'єктність штучного інтелекту в сфері права інтелектуальної власності: цивільно-правові проблеми. *ΛΟΓΟΣ.ONLINE*. 2020. № 16. URL: <https://www.ukrlogos.in.ua/10.11232-2663-4139.16.51.html>
51. Знаменський Г. Л. Напрями вдосконалення інноваційного законодавства: системний підхід. *Право та інновації*. 2019. № 4 (28). С. 7–14.
52. Іваненко О.Ю. Адміністративно-правовий аспект надання судових послуг в Україні : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Запоріжжя. 2018. 18 с.
53. Інноваційне право: науково-практичний посібник. 2-ге вид., оновл. і доп. / С. В. Глібка та ін.; за заг. ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон, А. В. Стріжової. Харків: НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 244 с.
54. Карпенко О. В., Карпенко Ю. В. Штучний інтелект як інструмент публічного управління соціально-економічним розвитком: смарт-інфраструктура, цифрові системи бізнес-аналітики та трансферти. *Державне управління: удосконалення та розвиток*: електрон. наук. фахове вид. 2021. № 10. URL: http://www.dy.nauka.com.ua/pdf/10_2021/4.pdf
55. Квітка С., Новіченко Н., Бардах О. Штучний інтелекту муніципальному управлінні: вектори розвитку. *Public administrartion aspects*. 2021. № 9 (4). С. 85–94.
56. Кирлик Н. Ю. «Штучний інтелект» та його використання в логістичних процесах. *Актуальні проблеми економіки*. 2021. № 9–10 (243–244). С. 59–66.
57. Ковалів М. В., Єсімов С. С., Кравчук С. М. Теоретичні засади правового регулювання систем штучного інтелекту щодо ідентифікації особи у контексті діяльності органів виконавчої влади. *Соціально-правові студії*. 2020. Вип. 2 (8). С. 8–15.
58. Кожевнікова А. В. Застосування штучного інтелекту у цивілістичному процесі.

Наук. вісн. Міжнар. гуманітар. уні-ту. Сер.: Юриспруденція. 2022. № 50. С. 40–43.

59. Костенко О. В. Напрями розвитку права у сфері Інтернет речей (ІОТ) та штучного інтелекту. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції.* 2021. № 3. С. 130–136.

60. Кошелева К. О. Проблем надання правосуб'єктності штучному інтелекту. *Юрид. бюлетень.* 2019. Вип. 11, ч. 1. С. 60–66.

61. Крусян Р.А. Реформування судоустрою в Україні: досвід, сучасність, тенденції : дис. ... канд. юрид. наук. Одеса, 2018. 255 с.

62. Кузьомко В. М. Можливості використання штучного інтелекту в діяльності сучасних підприємств. *Економіка та суспільство.* 2021. № 32. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/808/775>

63. Луцька Г. В. Правове регулювання використання штучного інтелекту в нотаріальному і та цивільному процесах як елемент охорони та захисту прав жителів (мешканців) тимчасово окупованих територій України. *Юридична наука.* 2020. № 1 (103). С. 447–456

64. Манько Д. Г. Юридичні технології: поняття й особливості співвідношення із суміжними категоріями. *Наук. вісн. Міжнародн. гуманітар. ун-ту. Серія: «Юриспруденція».* Одеса, 2019. Вип. 37. С. 6–9.

65. Міліцина К. Об'єкти, створені за допомогою штучного інтелекту і штучним інтелектом безпосередньо, та авторське право США. *Підприємництво, госп-во і право.* 2019. № 5. С. 343–346.

66. Мічурін Є. О. Правова природа штучного інтелекту. *Форум права: електрон. наук. фахове вид.* 2020. № 5. С. 67–75. URL: https://forumprava.pp.ua/files/067-075-2020-5-FP-Michurin_9.pdf.

67. Онищук І. І. Правове регулювання технологій штучного інтелекту: теоретико-прикладні та етичні засади. *Наукові записки Інституту законодавства Верховної Ради України.* 2020. № 3. С. 50–57.

68. Охотнікова О. М., Корпачова С. В. Штучний інтелект у публічному адмініструванні земельних відносин: проблеми та перспективи. *Часопис Київ. ун-ту права.* 2021. № 1. С. 132–135.

69. Плахотнік О. В. Практичне застосування штучного інтелекту у кримінальному провадженні. *Вісник кримінального судочинства.* 2019. № 4. С. 45–57.

70. Погребняк О. Особливості запровадження електронного суду в цивільному процесі. *Порівняльно-аналітичне право.* 2018. № 1. С. 122–124.

71. Попович Т., Шаварін А. Сутнісне наповнення четвертого покоління прав людини. *Підприємництво, госп-во і право.* 2019. № 12. С. 266–271.

72. Прилипко Д. Штучний інтелект та авторське право. *Теорія і практика інтелектуальної власності.* 2021. № 2. С. 15–22.

73. Радутний О. Суб'єктність штучного інтелекту у кримінальному праві. *Право України.* 2018. № 1. С. 123–136.

74. Спесівцев Д. Дослідження титулу на об'єкт нерухомого майна: зарубіжні реалії та вітчизняні перспективи. *Історико-правовий часопис.* 2018. № 2 (12). С. 100–104.

75. Спесівцев Д. С. Зміст освітнього компонента (навчальної дисципліни) «юридичні інновації» і кадрове забезпечення його викладання. *Правова наука і державотворення в Україні у контексті інтеграційних процесів:* матер. XIV Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Суми, 19 – 20 трав. 2023 р.). Суми: СФ ХНУВС, 2023. С. 53–55.

76. Спесівцев Д. С. Проблеми захисту права власності на нерухомість у світлі вимоги закону щодо його державної реєстрації. *Державотворчі процеси в Україні: реалії сьогодення* : тези доп. за матеріалами III Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Луцьк, 27–28 квіт. 2023 р.) / відп. ред. Я. І. Ленгер, А. М. Земко. Луцьк : ВІП ЛНТУ, 2023. С. 132–137.

77. Спесівцев Д. С. Спеціальне майнове право на об'єкт незавершеного будівництва, майбутній об'єкт нерухомості: проблеми правової природи та захисту. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2021. № 2. С. 99–102. URL: http://www.lsej.org.ua/2_2021/25.pdf

78. Срібняк В. В., Теремцова М. В. Міжнародний досвід та перспективи застосування штучного інтелекту у судочинстві. 2019. *Scientific journal «ΛΟΓΟΣ. The art of scientific mind»*. 2019. № 4. С. 190–191.

79. Стаськів М. Еволюція штучного інтелекту на тлі прогресу комп'ютерних наук та інженерії (Огляд монографії Mainzer, К. (2020). *Artificial Intelligence – When Do Machines Take Over?* Berlin, Heidelberg: Springer). *Humanitarian Vision*. 2021. Vol. 7, No. 1. P. 73–77.

80. Стрельник В. В., Демченко А. М., Мироненко А. О. Правове поєднання права інтелектуальної власності та технології штучного інтелекту. *Приватне та публічне право*. 2020 № 4. С. 50–53.

81. Суходоля О. М. Штучний інтелект в енергетиці : аналіт. доповідь. Київ: НІСД, 2022. 49 с.

82. Тимошенко Є. А. Штучний інтелект як суб'єкт права інтелектуальної власності. *Часопис Київ. ун-ту права*. 2020. № 4. С. 328–332.

83. Токар Л. В. Штучний інтелект на варті справедливості: утопія чи перспектива людства. *Порівняльно-аналітичне право*: електрон. наук. фахове вид. 2020. № 2. С. 273–275. URL: http://pap-journal.in.ua/wp-content/uploads/2020/08/PAP_2_2020-1.pdf

84. Харитонов Є. О., Харитонova О. І., Толмачевська Ю. О. Використання штучного інтелекту у спорті: проблеми і перспективи. *Lex Sportiva*. 2021. Вип. 1. С. 38–45.

85. Харіна М. Ю. До питання регулювання правового статусу штучного інтелекту в міжнародному праві та українському законодавстві. *Молодий вчений*. 2019. № 5 (69). С. 500–503.

86. Шевчук Т. А., Свистун Я. В. Використання штучного інтелекту у протидії злочинності. *Вісник кримінологічної асоціації України*. 2021. № 2 (25). С. 128–134.

87. Шишка Н. В. Штучний інтелект в Українському правосудді: правові переумови запровадження. *Юрид. наук. електрон. журн.*: електрон. наук. фахове вид. 2021. № 3. С. 143–145. URL: http://www.lsej.org.ua/3_2021/37.pdf

88. Щербина Б. С., Ткаченко В. В. Штучний інтелект як суб'єкт цивільного права. *Юридичний вісник*. 2021. № 1 (58). С. 142–148.

Інтернет-ресурси:

89. Офіційний вебпортал Парламенту України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>

90. Дія: державні послуги онлайн. URL: <https://diia.gov.ua/>

91. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. URL: <https://www.kmu.gov.ua/>

92. Безкоштовний пошук відомостей у Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань. URL:

<https://usr.minjust.gov.ua/content/free-search>

93. Витяг з інформаційно-аналітичної системи «Облік відомостей про притягнення особи до кримінальної відповідальності та наявності судимості». URL: <https://vytiah.mvs.gov.ua/app/landing>

94. Єдиний реєстр спеціальних бланків нотаріальних документів. URL: <https://rnb.nais.gov.ua/>

95. Перевірка чинності полісу обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів. URL: <https://policy-web.mtsbu.ua/>

96. Сервіс онлайн-страхування: URL: <https://hotline.finance.ua/>

97. Єдиний реєстр нотаріусів. URL: <https://ern.minjust.gov.ua/pages/default.aspx>

98. Оpendатабот. URL: <https://opendatabot.ua/>

99. Youcontrol. URL: <https://youcontrol.com.ua/>

100. SmartDoc. URL: https://smartdoc.ua/index_ukr.html

101. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <http://www.reyestr.court.gov.ua/>

102. European Court of Human Rights. URL: <https://www.echr.coe.int/>

103. Аналіз судової практики. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pokazniki-diyalnosti/analiz/>

104. Електронний суд (Єдина судова інформаційно-телекомунікаційної система). URL: <https://id.court.gov.ua/>

105. Юридичний Інтернет ресурс «Протокол UA». URL: <https://protocol.ua/ua/>

106. Інституційний репозитарій Волинського національного університету імені Лесі Українки. URL: <https://evnuir.vnu.edu.ua/>